

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

สถานการณ์การดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ของวัยรุ่นไทย พบว่า มีแนวโน้มมากขึ้นและเพิ่มสูงขึ้นกว่าอดีตที่ผ่านมา เพศชายวัย 11-19 ปี ที่ดื่มมีจำนวนประมาณ 1.06 ล้านคน คิดเป็นร้อยละ 21.23 ของประชากรในกลุ่มอายุนี้ และเพศหญิงที่มีอายุ 15-19 ปี เป็นกลุ่มที่มีการเพิ่มของการดื่มมากขึ้นเกือบ 6 เท่าในช่วง 7 ปีที่ผ่านมา (พ.ศ.2539-2546) คือเพิ่มจากร้อยละ 1.0 เป็นร้อยละ 5.6 (ยงยุทธ ขจรธรรม และ บังอร ฤทธิภักดี, 2547) และจากการสำรวจของสำนักงานสถิติแห่งชาติ พบว่า อายุที่เริ่มดื่ม อยู่ในช่วงอายุ 15 - 19 ปี ซึ่งพบในเพศชายร้อยละ 52.8 และเพศหญิง ร้อยละ 22.2 (สำนักงานสถิติแห่งชาติ, 2547) นอกจากนี้ยังมีรายงานว่า กลุ่มเด็กอายุต่ำกว่า 10 ปี ร้อยละ 4.7 มีการเริ่มดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ จากข้อมูลดังกล่าวจะเห็นได้ว่าวัยรุ่นดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ครั้งแรกตั้งแต่อายุน้อยทั้งเพศชายและเพศหญิง ซึ่งนับว่าเป็นสัญญาณเตือนถึงปัญหาของสังคมไทยในอนาคต จากพฤติกรรมของวัยรุ่นในปัจจุบันที่แสดงว่าเริ่มหัดดื่มเมื่ออายุน้อยลงเรื่อยๆ เพราะความอยากรู้อยากลองและการเลียนแบบ จากสภาพแวดล้อมที่มีส่วนผลักดันให้เข้าไปสู่การดื่มได้ง่าย เช่น การคบเพื่อน สภาพครอบครัว สภาพเศรษฐกิจและสภาพของสังคมที่เปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็วในปัจจุบัน การดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ครั้งแรกมักจะนำไปสู่การดื่มในครั้งต่อไป ซึ่งอาจเริ่มจากปริมาณที่น้อยแล้วเพิ่มมากขึ้นเรื่อยๆ หรือในบางครั้งอาจดื่มในปริมาณที่มากติดต่อกันในครั้งเดียว ที่วัยรุ่นเรียกว่าการดื่มแบบเม้าท์ราน้ำ (binge drinking)

ข้อมูลการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของกลุ่มวัยรุ่นอายุระหว่าง 16-20 ปี พบว่าวัยรุ่นกลุ่มนี้เป็นกลุ่มเสี่ยงที่สุดที่มีแนวโน้มการทดลองดื่มอย่างหนักหรือการดื่มแบบเม้าท์ราน้ำ (ยงยุทธ ขจรธรรมและคณะ, 2547) ซึ่งสอดคล้องกับข้อมูลการสำรวจสภาวะสุขภาพอนามัยของประชาชนไทยโดยการตรวจร่างกายครั้งที่ 3 พ.ศ.2546-2547 พบว่า การดื่มอย่างหนักในครั้งเดียว (binge drinking) มีมากที่สุดในการประชากร อายุ 15-29 ปี ทั้งเพศชายและเพศหญิง และมีความถี่ของการดื่มหนักค่อนข้างมาก โดยเฉพาะในเพศชาย 13 ครั้งต่อปี และเพศหญิง 4 ครั้งต่อปี (สถาบันวิจัยระบบ

สาธารณสุข, 2549) จากการสำรวจข้อมูลในหลายๆประเทศพบว่า การดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์อย่างหนัก (heavy drinking) หรือการดื่มแบบเม้าท์ราน้ำ (binge drinking) ในกลุ่มวัยรุ่น มีการแพร่กระจายวัฒนธรรมการดื่มในลักษณะนี้จากประเทศที่พัฒนาแล้วมายังประเทศที่กำลังพัฒนา (Edward et al. as cited in WHO, 2001) ซึ่งประเทศไทยก็เป็นประเทศที่ได้รับวัฒนธรรมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ดังกล่าว ดังจะเห็นได้จากการสำรวจของสำนักงานสถิติแห่งชาติ พบว่าความถี่ในการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของวัยรุ่น อายุ 15- 19 ปี เป็นการดื่มทุกวัน ร้อยละ 1.57 ดื่มน้อย (3 – 4 ครั้งต่อสัปดาห์) ร้อยละ 6.88 ดื่มน้อย (1 – 2 ครั้งต่อสัปดาห์) ร้อยละ 19.84 และดื่มเดือนละ 1 – 2 ครั้ง ร้อยละ 20.17 และมีปริมาณการดื่มในแต่ละครั้งมากกว่า 5 แก้วถึง ร้อยละ 39.1 และดื่ม 3 -5 แก้ว ร้อยละ 28.3 (สำนักงานสถิติแห่งชาติ, 2547) วัยรุ่นที่ดื่มแบบเม้าท์ราน้ำ พบว่า ส่วนใหญ่มักจะดื่มกับเพื่อนมากกว่าดื่มคนเดียว (Matthew Christiansen et al., 2002) เหตุการณ์หรือโอกาสในการดื่มส่วนใหญ่เป็นการเลี้ยงสังสรรค์ (NIAAA, 2006) การดื่มอย่างหนักหรือการดื่มแบบเม้าท์ราน้ำในวัยรุ่น ไม่ว่าจะเป็นการดื่มครั้งเดียวหรือหลายครั้ง ก่อให้เกิดผลกระทบมากมาย เช่น อุบัติเหตุ ปัญหาพฤติกรรมทางเพศ อาชญากรรม การทำร้ายร่างกายผู้อื่นหรือถูกทำร้าย โรคทางกาย และโรคทางจิตเวช นอกจากนี้ยังพบว่า การดื่มแบบเม้าท์ราน้ำมีความสัมพันธ์กับ การเมาแล้วขับ ปัญหาการฆ่าตัวตาย การถูกทำร้ายทางเพศ การถูกข่มขืน และการมีเพศสัมพันธ์ที่ไม่ปลอดภัย (NIAAA, 2003)

ผลกระทบที่เกิดขึ้นจากการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในวัยรุ่นนั้น ไม่แตกต่างบุคคลทั่วไป ด้านร่างกายทำให้เกิดผลในระบบทางเดินอาหาร ที่พบบ่อยหลังจากการดื่มคืออาการคลื่นไส้ อาเจียน และพิษของเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ทำให้เยื่อบุกระเพาะอาหารอักเสบเฉียบพลัน ดับอ่อนอักเสบและตับอักเสบเฉียบพลันมักพบในผู้ดื่มอย่างหนักและดื่มติดต่อกันแม้จะเป็นช่วงเวลาสั้น (binge drinking) นอกจากนี้ยังมีผลต่อสมอง ซึ่งมีรายงานการวิจัยเรื่องความเสี่ยงของเขาวัวปัญญาในผู้ป่วยจิตเวชสุราของโรงพยาบาลสมเด็จพระยา ที่ระบุว่า การดื่มหนักตั้งแต่อายุยังน้อย ทำให้ผู้ดื่มมีระดับเขาวัวปัญญาลดลง (สำนักงานกองทุนสนับสนุนการส่งเสริมสุขภาพ, 2548) ด้านจิตใจและระบบประสาท เช่น หงุดหงิด อารมณ์เปลี่ยนแปลงง่าย ขาดสมาธิ เครียด เกิดภาวะซึมเศร้า รวมทั้งระบบประสาท พบว่ามากกว่าร้อยละ 50 ของผู้ดื่มอย่างหนักติดต่อกัน จะมีอาการผิดปกติทางระบบประสาทเมื่ออายุ 40 ปี (Schlady et al. อ้างใน กมลทิพย์ วิจิตรสุนทรกุล, 2542) และมีการศึกษาพบว่า การดื่มแบบเม้าท์ราน้ำในกลุ่มอายุ 15-20 ปีแล้วขับจักรยานพาหนะ เป็นสาเหตุทำให้ถึงแก่ชีวิต มากกว่ากลุ่มอายุ 21 ปีขึ้นไปที่มีการดื่มในลักษณะเดียวกันถึง 2 เท่า (NIAAA, 2003) ขณะที่วัยรุ่นไทยเสียชีวิตจากอุบัติเหตุจราจรสูงถึงวันละ 2.2 คน ในจำนวนวัยรุ่นที่เสียชีวิตและบาดเจ็บจากอุบัติเหตุทางถนนนั้น พบร้อยละ 4 ที่ดื่มสุรา และมีแนวโน้มว่าวัยรุ่นที่ดื่มเครื่องดื่ม

แอลกอฮอล์แล้วเสียชีวิตจากอุบัติเหตุรถจักรยานยนต์จะเพิ่มมากขึ้นทุกปี เฉพาะในปี พ.ศ. 2547 ผู้ที่อายุต่ำกว่า 18 ปี ดื่มแล้วขับก่อนเกิดเหตุถึงร้อยละ 19.2 (สำนักงานกองทุนสนับสนุนการส่งเสริมสุขภาพ, 2549) และจากการเฝ้าระวังการบาดเจ็บจากอุบัติเหตุขนส่ง ในเทศกาลปีใหม่นี้ปี 2547 พบว่า ร้อยละ 65.2 ของผู้บาดเจ็บรุนแรงดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ก่อนเกิดเหตุ ในจำนวนนี้ร้อยละ 65.5 อายุต่ำกว่า 29 ปี (สำนักโรคบาดวิทยา, 2549) ด้านปัญหาพฤติกรรมทางเพศ พบว่า ร้อยละ 10 ของนักเรียนมัธยมศึกษาเพศหญิงที่ถูกข่มขืน เกิดขึ้นหลังจากการดื่มของทั้งผู้กระทำผิดและเหยื่อเอง รวมถึงการมีเพศสัมพันธ์แบบเสี่ยง เช่น การมีคู่นอนหลายคน ก่อให้เกิดการตั้งครรภ์ไม่พึงประสงค์ การติดเชื้อเอดส์ เป็นต้น (NIAAA, 2003)

สถานการณ์เช่นนี้จึงนับว่าน่าเป็นห่วงอย่างยิ่ง โดยเฉพาะในกลุ่มวัยรุ่นที่มีอายุ 13-19 ปี ส่วนใหญ่เป็นกลุ่มที่กำลังศึกษาอยู่ในชั้นมัธยมศึกษา และจากสถานะสุขภาพและพฤติกรรมที่เป็นความเสี่ยงต่อการเกิดโรคไม่ติดต่อและการบาดเจ็บในประเทศไทย ในประชากรอายุ 15-74 ปี พ.ศ. 2548 (สำนักโรคไม่ติดต่อ กรมควบคุมโรค, 2548) พบว่าประชาชนในจังหวัดลำปางมีการดื่มสุราร้อยละ 46.31 มีการดื่มมากกว่า 5 แก้วมาตรฐาน ร้อยละ 13.23 ดื่มอย่างมาก ร้อยละ 2.76 ขับรถจักรยานยนต์ ภายหลังจากการดื่ม ภายใต้อิน 1 ชั่วโมง ร้อยละ 25.36 (อันดับ 3 ของประเทศ) และขับรถยนต์ ภายหลังจากการดื่ม ภายใต้อิน 1 ชั่วโมง ร้อยละ 16.20 (อันดับ 5 ของประเทศ) นอกจากนี้รายงานเฝ้าระวังการบาดเจ็บ จังหวัดลำปาง (สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดลำปาง, 2549) พบว่า อัตราการเสียชีวิตจากอุบัติเหตุการจราจรทางบก มีถึง 33.96 ต่อแสนประชากรในปีงบประมาณ 2549 ซึ่งเกินดัชนีชี้วัดที่กำหนดไว้ไม่เกิน 18.5 ต่อแสนประชากร ยิ่งกว่านั้นยังมีแนวโน้มการเสียชีวิตทุกปี โดยส่วนใหญ่เป็นเพศชาย มีอายุระหว่าง 15-24 ปี อาชีพที่พบมากที่สุดคือ ผู้ใช้แรงงาน รองลงมาเป็นนักเรียน/นักศึกษา ยานพาหนะที่พบการบาดเจ็บมากที่สุด คือรถจักรยานยนต์ ส่วนใหญ่มีสาเหตุมาจากการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ โดยอำเภอเมืองลำปางมีผู้บาดเจ็บและเสียชีวิตจากอุบัติเหตุการจราจรมากเป็นอันดับ 3 ของจังหวัดลำปาง จากข้อมูลดังกล่าวจะเห็นได้ว่าวัยรุ่น เป็นกลุ่มเสี่ยงที่มีแนวโน้มต่อการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์และการดื่มอย่างหนักเป็นอย่างยิ่ง อีกทั้งสถานการณ์และผลกระทบดังกล่าวยังมีแนวโน้มที่จะรุนแรงเพิ่มขึ้นอีกด้วย นอกจากนี้ยังไม่มีการวิจัยใดที่ศึกษาลักษณะของการดื่มแบบเม้าท์วอร์นั้ ดังนั้นการศึกษานี้ จึงมุ่งเน้นที่จะศึกษา การดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ครั้งแรกและการดื่มแบบเม้าท์วอร์นั้ในนักเรียนมัธยมศึกษาแห่งหนึ่งของอำเภอเมืองจังหวัดลำปาง เพื่อจะได้ทราบข้อมูลการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์และลักษณะการดื่มแบบเม้าท์วอร์นั้ในกลุ่มนักเรียน ผลการศึกษาจะสามารถใช้เป็นแนวทางในการดำเนินงานที่เหมาะสมให้กับกลุ่มนักเรียนมัธยมศึกษาต่อไป.

วัตถุประสงค์ของการศึกษา : เพื่อศึกษา

1. ลักษณะการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ครั้งแรกของนักเรียนมัธยมศึกษาแห่งหนึ่งของอำเภอเมือง จังหวัดลำปาง
2. ลักษณะการดื่มแบบเม้าท์วอร์มน้ำของนักเรียนมัธยมศึกษาแห่งหนึ่งของอำเภอเมือง จังหวัดลำปาง

ขอบเขตของการศึกษา

การศึกษานี้เป็นการศึกษาเชิงพรรณนา (Cross sectional descriptive study) เรื่อง การดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ครั้งแรกและการดื่มแบบเม้าท์วอร์มน้ำในนักเรียนมัธยมศึกษาที่กำลังศึกษาอยู่ในระดับมัธยมศึกษาปีที่ 1-6 ปีการศึกษา 2550 จำนวน 415 คน เก็บรวบรวมข้อมูลในระหว่างวันที่ 1-30 กรกฎาคม 2550

คำจำกัดความที่ใช้ในการศึกษา

เครื่องดื่มแอลกอฮอล์ หมายถึง หมายถึง เครื่องดื่มทุกชนิดที่มีเอซิลแอลกอฮอล์ผสมอยู่ในปริมาณไม่เกิน 60 ดีกรี ซึ่งถือว่าอยู่ในเกณฑ์ที่สามารถดื่มได้ ได้แก่ เหล้า วิสกี้ บรั่นดี เบียร์ ไวน์ สเปย์ เหล้าขาว และเซียงซุน

การดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ครั้งแรก หมายถึง การดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในครั้งแรก โดยไม่นับการลองชิม

การดื่มแบบเม้าท์วอร์มน้ำ หมายถึง การดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในปริมาณมากโดยเพศชาย ดื่มครั้งละ 4 แก้วหรือมากกว่า เพศหญิง ดื่มครั้งละ 3 แก้วหรือมากกว่า ติดต่อกันในระยะเวลาอันสั้น (ภายใน 2-3 ชั่วโมง) (ทรงเกียรติ ปิยะกะ, 2545)

ลักษณะการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ครั้งแรก ครอบคลุม อายุที่เริ่มดื่ม ชนิดของเครื่องดื่ม บุคคลที่ดื่มด้วย สถานที่ เหตุผลของการดื่ม ความรู้สึกในการดื่มครั้งแรก ปัญหาจากการดื่มครั้งแรก การจับขี้ยานพาหนะหลังการดื่ม และการได้มาซึ่งเครื่องดื่มแอลกอฮอล์

ลักษณะการดื่มแบบเม้าท์วอร์มน้ำ ครอบคลุม ปริมาณ ความถี่ ชนิดของเครื่องดื่ม แอลกอฮอล์ วิธีการดื่ม โอกาสในการดื่ม สถานที่ บุคคลที่ดื่มด้วย เหตุผลของการดื่มแบบเม้าท์วอร์มน้ำ และปัญหาหรือผลที่เกิดขึ้นจากการดื่มแบบเม้าท์วอร์มน้ำ

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับการศึกษา

1. สำนักงานสาธารณสุขอำเภอเมือง จังหวัดลำปาง และผู้เกี่ยวข้องสามารถนำผลการวิจัยไปประกอบการวางแผนในการดำเนินงานควบคุมและป้องกันการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ เพื่อลดปัญหาหรือผลกระทบต่างๆที่จะเกิดขึ้นในนักเรียนระดับมัธยมศึกษาต่อไป
2. เป็นข้อมูลที่สามารถบอกถึงลักษณะและสภาพของปัญหา จากการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ทั้งนี้เพื่อให้บุคลากรด้านสุขภาพ ได้รู้จักและเข้าใจในสถานการณ์ของปัญหา และนำไปสู่ความตระหนักต่อปัญหาที่เกิดขึ้น เพื่อหาแนวทางแก้ไข

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved